

"Projekt "

**UCHWAŁA NR ...../...../2021  
RADY GMINY SORKWITY  
z dnia ..... 2021 roku**

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Sorkwity na rok 2022**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1372 ze zm.) w związku z art. 4<sup>1</sup> ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1119) oraz art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r., poz. 2050 z późn. zm.)

**Rada Gminy Sorkwity uchwala, co następuje:**

**§ 1**


Uchwala się **Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Sorkwity na rok 2022** w brzmieniu stanowiącym Załącznik do niniejszej uchwały.

**§ 2**

Wykonanie uchwały powierza się Kierownikowi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sorkwicach.

**§ 3**

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022 rok.

KANCELARIA PRAWNA  
Marcin Adamczyk Marta Wojsa i Partnerzy s.c.  
Sprawdzono pod względem formalno-prawnym  
Podpis  data .....

**Uzasadnienie**  
**do Uchwały Nr ...../...../2021**  
**Rady Gminy Sorkwity**  
**z dnia ..... 2021 r.**

Podstawą prawną działań związanych z rozwiązywaniem problemów alkoholowych jest ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1119). Artykuł 4<sup>1</sup> ust. 1 ustawy stanowi, że: *Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gmin.*

Ustawowe zadania w tym zakresie, samorząd gminy realizuje poprzez **Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**. Program określa kierunki oraz strategię działań w zakresie zapobiegania i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Natomiast art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r., poz. 2050 z późn. zm.) stanowi, że przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych gminy i ma być realizowane w ramach **Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii**.

Realizację zadań z zakresu ochrony zdrowia nakłada na samorzady gmin art. 7 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1372 ze zm.).

W Gminnym Programie uwzględniono przede wszystkim możliwości lokalne realizacji założeń i działań na rzecz profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi oraz narkomanii mając na uwadze obowiązujący stan prawny, finansowy oraz zasoby osobowe i instytucjonalne.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Sorkwity na rok 2022 jest kontynuacją zadań i kierunków zawartych w programach z lat poprzednich.

Głównym celem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Sorkwity na rok 2022 jest zapobieganie uzależnieniom od substancji psychoaktywnych poprzez podniesienie poziomu świadomości oraz wiedzy mieszkańców Gminy Sorkwity (w szczególności dzieci i młodzieży) na temat szkodliwości ich stosowania, oraz ograniczenie szkód zdrowotnych, społecznych i zaburzeń życia rodzinnego, które są następstwem spożywania alkoholu i zażywania narkotyków.

**WÓJT**  
  
**Józef Maciejewski**

Załącznik

do Uchwały Nr .....

Rady Gminy Sorkwity

z dnia .....



**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI  
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW  
ALKOHOLOWYCH ORAZ  
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII  
DLA GMINY SORKWITY  
NA ROK 2022**

## I WPROWADZENIE

### 1. PODSTAWY PRAWNE

*Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Sorkwity na rok 2022*, zwany dalej „*Gminnym Programem*”, stanowi kontynuację działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień realizowanych w Gminie Sorkwity w latach ubiegłych, a obowiązek jego corocznego uchwalania przez radę gminy wynika z art. 4<sup>1</sup> ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. 2021 r., poz. 1119) oraz art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r., poz. 2050 z późn. zm.). Ustawy określają obowiązek jednostek samorządu terytorialnego w zakresie podejmowania działań zmierzających do ograniczenia spożywania substancji psychoaktywnych, a także wspierania przedsięwzięć temu służących.

Zgodnie z art. 4<sup>1</sup> ust. 1 i 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy. Program zawiera także zadania własne gminy w obszarze profilaktyki i terapii narkomanii, zawarte w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii. Normy prawne określają kierunki polityki wobec problemów alkoholowych i narkomanii oraz wskazują zadania z tego zakresu i źródła ich finansowania.

W **Gminnym Programie** uwzględniono przede wszystkim możliwości lokalne realizacji założeń i działań na rzecz profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi oraz narkomanii mając na uwadze obowiązujący stan prawny, finansowy oraz zasoby osobowe i instytucjonalne.

**Gminny Program** realizuje również treści zawarte w „*Gminnym Programie Wspierania Rodziny w Gminie Sorkwity na lata 2021 – 2023*”<sup>1</sup>:

- **cel szczegółowy nr 1** „*Prowadzenie działalności profilaktycznej sprzyjającej umacnianiu rodziny i wypełnianiu przez nią roli opiekuńczo-wychowawczej*”
  - **zadanie nr 1** - prowadzenie działań profilaktycznych sprzyjających umacnianiu rodziny i wypełnianiu przez nią roli opiekuńczo – wychowawczej: działanie - udział w programach profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie rodziny
- **cel szczegółowy nr 2** „*Zapewnienie rodzinom zagrożonym umieszczeniem w pieczy zastępczej pomocy w przezwyciężeniu problemów opiekuńczo-wychowawczych*” :
  - **zadanie nr 2** - zabezpieczenie pomocy specjalistycznej w różnych obszarach (uzależnienia, przemoc w rodzinie, niepełnosprawność): działanie - umożliwienie

<sup>1</sup> Uchwała nr XXIV/180/2020 Rady Gminy Sorkwity z dnia 28.12.2020 r.

osobom potrzebującym skorzystania z poradnictwa prawnego, socjalnego, psychologicznego;

- **zadanie nr 4** - doskonalenie współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz dzieci i rodziny: działanie - współpraca szkół, policji, służby zdrowia, kuratorów, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu Interdyscyplinarnego, organizacji pozarządowych oraz innych instytucji.

**Gminny program** zawiera także treści odpowiadające jednemu z głównych celów operacyjnych **Narodowego Programu Zdrowia** na lata 2021-2025 (dalej NPZ), jakim jest: **Profilaktyka uzależnień**<sup>2</sup>. Według informacji podanych przez NPZ, różne rodzaje uzależnień mają ze sobą bardzo wiele wspólnego i bez względu na to, czy mowa np. o uzależnieniu od alkoholu, narkotyków czy papierosów, spotykamy się z takim samym lub podobnym przebiegiem, czynnikami ryzyka oraz czynnikami chroniącymi. Wykaz zadań służących realizacji celu operacyjnego – profilaktyka uzależnień:

- **zintegrowane przeciwdziałanie uzależnieniom,**
- przeciwdziałanie uzależnieniu od tytoniu (nikotyny),
- **przeciwdziałanie uzależnieniu od alkoholu,**
- przeciwdziałanie uzależnieniu od zachowań (uzależnienia behawioralne),
- **przeciwdziałanie uzależnieniu od narkotyków.**

**Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałaniu Narkomanii** został opracowany z uwzględnieniem Rekomendacji Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2022 r.

## **2. WYJAŚNIENIE PODSTAWOWYCH POJĘĆ**

- **Alkohol** - jest organicznym związkami, a jedną ze składowych alkoholu jest etanol. Związek ten, jest stosowany, zarówno w przemyśle spożywczym, jak i chemicznym czy energetycznym. Alkohol etylowy (etanol), to jedyny związek chemiczny, stosowany do produkcji piwa, wina czy wódki. Alkohol zawarty w napojach wysokoprocentowych, należy do tych związków chemicznych, które błyskawicznie wchłaniają się z układu pokarmowego do krwioobiegu. Alkohol jest silnie uzależniająca substancją. Przedawkowanie alkoholu skutkuje poważnym zatruciem organizmu. *Spożywanie napojów wysokoprocentowych nie jest obojętne dla organizmu i ma negatywny wpływ na pracę wielu narządów wewnętrznych, w tym również mózgu.*<sup>3</sup>

2 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz. U. z 2021 r., poz. 642)

3 <https://klinika-trzezwosci.pl/blog-tematyczny-artykul/czym-jest-alkohol> (stan na 1.11.2021 r.)

- **Choroba alkoholowa, alkoholizm, zespół zależności alkoholowej, uzależnienie od alkoholu** - jest zespołem zjawisk fizjologicznych, behawioralnych i poznawczych, wśród których picie alkoholu dominuje nad innymi zachowaniami, poprzednio ważniejszymi dla danej osoby. Głównym objawem zespołu uzależnienia od alkoholu jest utrata kontroli nad ilością spożywanego alkoholu i ciągła potrzeba/pragnienie jego spożywania (tzw. głód alkoholu). Alkoholizm jest uznany za chorobę w Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych (ICD-10) oraz Klasyfikacji Amerykańskiego Towarzystwa Psychiatrycznego (DSM-V) wśród zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania spowodowanych używaniem substancji psychoaktywnych.<sup>4</sup>
- **Narkotyk, substancja psychoaktywna, środek odurzający, używka** – to określenia o podobnym znaczeniu stosowane wymiennie w języku potocznym. Pojęcie narkomanii wywodzi się od słowa "narcos" co oznacza odurzenie, senność, uśpienie. Substancje psychoaktywne wpływają na centralny układ nerwowy, przyjmowane są w celu doznania przyjemności, zmiany świadomości, uzyskania określonego nastoju, przeżycia ekstremalnych doznań; wpływają na organizm człowieka powodując w różnym stopniu zmiany psychiczne (np. euforię, zmieniony odbiór rzeczywistości, iluzje, omamy, zaburzenia pamięci) oraz fizyczne (np. wzrost ciśnienia krwi, przyspieszenie tętna, pobudzenie), przewlekłe przyjmowane mogą prowadzić do uzależnienia, które często nazywane też jest narkomanią czy toksykomanią; mają pochodzenie naturalne lub syntetyczne. W Polsce obowiązuje podział substancji psychoaktywnych na trzy główne grupy:
  - alkohol, opiaty, leki uspokajające i nasenne (działające głównie rozluźniająco, uspokajająco, nasennie);
  - kanabinole i inne substancje halucynogenne, lotne rozpuszczalniki (działające głównie euforycznie, powodujące omamy, urojenia);
  - kokaina i inne substancje stymulujące, nikotyna (działające pobudzająco, podwyższające nastrój).<sup>5</sup>

### 3. OPIS PROBLEMU

*„Więcej ludzi utonęło w kieliszku niż w morzu”*

*François de La Rochefoucauld*

Obraz człowieka pijanego, zataczającego się na ulicy, tak mocno wtopił się w naszą codzienność, że coraz trudniej uświadamiamy sobie wagę i skalę problemu, jakim jest alkoholizm.

<sup>4</sup> <https://stopuzaleznieniom.pl/czy-jestem-uzalezniiony/co-to-jest-alkoholizm/> (stan na 1.11.2021 r.)

<sup>5</sup> <https://www.kbpn.gov.pl/portal?id=112184> – Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii (stan na 1.11.2021 r.)

Tymczasem na całym świecie z powodu tej choroby cierpi blisko 140 mln osób. W Polsce grupę uzależnionych szacuje się na około 860 tys. (w tym 707 tys. to mężczyźni i 153 tys. to kobiety), zaś liczbę pijących w sposób ryzykowny i szkodliwy na prawie 4 mln. *Można by powiedzieć, że to tylko liczby, jednak za tymi liczbami stoi zawsze konkretny człowiek.* Dlatego warto – już na wstępie – podkreślić, że alkoholizm jest zjawiskiem patologicznym niszczącym człowieka we wszystkich aspektach jego osobowości. Jest chorobą prowadzącą do degradacji życia psychicznego, duchowego i moralnego, zaburzającą więzi interpersonalne oraz normalne funkcjonowanie w społeczeństwie, wreszcie – tak głęboko zaburzającą świadomość i wolność, że dla wielu uzależnionych okazuje się chorobą śmiertelną.<sup>6</sup>

Bezpośrednie działanie alkoholu ma charakter indywidualny – reakcje i cechy zachowania się ludzi w stanie upojenia alkoholowego są bowiem w dużym stopniu zróżnicowane. Jednak można wyróżnić poszczególne fazy, którym towarzyszą pewne typowe objawy. Reakcje organizmu związane ze wzrostem stężenia alkoholu we krwi przedstawiano w tabeli nr 1.<sup>6</sup>

**Tabela 1. Fazy upojenia alkoholowego**

Stężenie	Objawy
0,3-0,5 promila	upośledzenie koordynacji wzrokowo-ruchowej, nieznaczne zaburzenia równowagi, poprawa nastroju, osłabienie samokrytycyzmu
0,5-0,7 promila	niezauważalne dla otoczenia osłabienie refleksu, wzmożona pobudliwość i gadatliwość, obniżona samokontrola oraz błędna ocena własnych możliwości
0,7-2,0 promile	zaburzenia równowagi, sprawności i koordynacji ruchowej, obniżony próg bólu, spadek sprawności intelektualnej, opóźnienie czasu reakcji, niekontrolowana agresja, pobudzenie seksualne, wzrost ciśnienia oraz przyspieszona praca serca
2,0-3,0 promile	wyraźnie bełkotliwa mowa, znaczne spowolnienie ruchów i zaburzenia równowagi, wzmożona senność, upośledzona kontrola własnych zachowań
3,0-4,0 promile	obniżenie ciśnienia krwi i ciepłoty ciała oraz głębokie zaburzenia świadomości
powyżej 4,0 promili	śpiączka, zaburzenia czynności ośrodka naczynioruchowego i oddechowego, możliwość porażenia tych ośrodków przez alkohol

Nadużywanie alkoholu ma złożony i niezwykle destrukcyjny wpływ na funkcjonowanie społeczne człowieka. Dotkliwe konsekwencje przeważnie obejmują najważniejsze sfery życia:

- **sferę osobistą** – rozpad ważnych więzi, utrata bliskich osób, rozpad małżeństwa, zawężenie życiowych celów i dążeń, wzrost agresji oraz przemocy, ubóstwo i drastyczne obniżenie się standardu egzystencji, trudności w kontaktach interpersonalnych i izolacja społeczna;
- **sferę zawodową** – spadek kompetencji zawodowych, utrata wiarygodności, absencja w pracy i słabe jej wyniki, ryzyko zwolnienia czy zmniejszone szanse awansu;
- **sferę prawną** – naruszanie prawa, popełnianie różnego rodzaju przestępstw i wykroczeń.

Dokładne oszacowanie rzeczywistych szkód społecznych jest niezwykle trudne. Z 6 „Alkoholizm i nadużywanie alkoholu – powszechny problem społeczny i zdrowotny XXI wieku” Julia Dziukiewicz, (2017)

dotychczasowych danych statystycznych wynika, że aż 4 mln Polaków żyje w rodzinach, w których alkohol prowadzi do przemocy, zaniedbań, ubóstwa i demoralizacji. Blisko 2 mln dzieci cierpi z powodu choroby alkoholowej rodziców. *Większość rozwodów (70%) ma podłoże alkoholowe. Alkohol, to również częsta przyczyna wypadków komunikacyjnych, utonięć i pożarów.*<sup>6</sup>

We współczesnym świecie coraz bardziej rozpowszechnionym tematem w kontekście patologii społecznej czy przestępczości okazuje się **zjawisko narkomanii**. Centrum Badania Opinii Społecznej współpracując z Krajowym Biurem ds. Przeciwdziałania Narkomanii przeprowadziło badania w celu określenia powszechności zjawiska narkomanii wśród młodzieży. Rezultaty badań wskazują, że w latach 2008 - 2016 wskaźnik nieletnich sięgających po substancje uzależniające systematycznie rósł. Autorzy badań zauważyli, że narkotyki, zaraz po alkoholu i papierosach, są najczęściej przyjmowaną używką w środowisku nieletnich. Powyższe stwierdzenie potwierdza fakt, że w 2016 roku odsetek osób małoletnich deklarujących kontakt z narkotykami wynosił 17%. Najwyższy udział procentowy osób zażywających substancje uzależniające odnotowano w szkołach zawodowych - około 23%, a najniższy w liceach - 18%. Opierając się na powyższych wynikach można stwierdzić, że w wieku około 15-18 lat dochodzi do pierwszych kontaktów ze środkami odurzającymi.<sup>7</sup>

Rok 2020 (jak i 2021) został zdominowany przez zagrożenia epidemiczne związane z COVID-19, oddziałujące globalnie na kondycję zdrowotną, społeczną i ekonomiczną wszystkich państw, regionów i kontynentów. W Polsce podjęto reakcje zmierzające do minimalizowania negatywnych skutków, jakie przyniosła epidemia dla funkcjonowania całego systemu przeciwdziałania uzależnieniom m. in. pozwalające na odbywanie kwarantanny w placówkach leczniczych; umożliwiające zachowanie ciągłości oddziaływań pomocowych z wykorzystywaniem systemów teleinformatycznych.<sup>8</sup>

## II PROFILAKTYKA

**Profilaktyka uzależnień** jest jednym z szeregu działań służących ochronie zdrowia psychicznego i zmierza do zapobiegania problemom związanym z używaniem substancji psychoaktywnych, zanim te problemy wystąpią.<sup>9</sup>

Polski system profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii oparty jest na trzech różnych poziomach administracji – rządowej, samorządów

7 „Problemy współczesnego świata. Zagadnienia wybrane” - Kortowski Przegląd Prawniczy Monografie (KPP Monografie), Olsztyn 2018, Magda Dziembowska, Robert Dziembowski, Agata Opalska-Kasprzak

8 „Raport o stanie narkomanii w Polsce 2020” – Krajowe Biuro do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii, Warszawa 2020

9 „Profilaktyka uzależnień od alkoholu i narkotyków” – NIK - Informacja o wynikach kontroli, Warszawa 2019



wojewódzkich oraz samorządów gminnych.

Uzależnienie nie jest jedynym problemem, jakie może spowodować używanie substancji psychoaktywnych. To również szereg problemów psychicznych i fizycznych, społecznych i gospodarczych. Dlatego istotne jest, aby odpowiednio szybko reagować na zjawiska oceniane jako szkodliwe i niepożądane, a spowodowane używaniem np. alkoholu lub narkotyków. Jednym z wielu działań służących ochronie zdrowia, zmierzającym do zapobiegania problemom związanym z używaniem substancji psychoaktywnych jeszcze zanim te wystąpią, jest profilaktyka. Aby jednak ta przyniosła pożądane rezultaty, musi być prowadzona przede wszystkim w oparciu o programy i działania o potwierdzonej naukowo skuteczności.

W Polsce system rekomendacji programów profilaktycznych funkcjonuje od 2010 r. Jego celem jest podniesienie jakości programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego, szersze upowszechnienie sprawdzonych praktyk i programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego, a także popularyzacja wiedzy na temat skutecznych strategii profilaktyki oraz metod konstruowania programów.

Szczególną uwagę na znaczenie programów profilaktycznych zalecanych w ramach systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego zwracają autorzy Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii oraz Krajowego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Celem wprowadzenia systemu rekomendacji programów profilaktycznych, poza poszerzeniem oferty samych programów, było wzmocnienie i rozwój jakości oddziaływań profilaktycznych w poszczególnych obszarach, z uwzględnieniem celów i zadań Narodowego Programu Zdrowia.<sup>9</sup>

**Profilaktyka uzależnień** ma na celu ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania **substancji psychoaktywnych** (alkohol, nikotyna, narkotyki, nowe substancje psychoaktywne, leki) oraz zapobieganie różnorodnym szkodom zdrowotnym i społecznym, które są z tym związane, takim jak: groźne choroby i infekcje, wypadki drogowe, zatrucia i przedawkowania, uzależnienia, niepełnosprawność, marginalizacja, konflikty z prawem, problemy młodych ludzi w uzyskaniu zatrudnienia, akty agresji, problemy w relacjach z innymi, problemy w nauce i inne destrukcyjne lub szkodliwe czyny popełniane pod wpływem substancji psychoaktywnych oraz w związku z nimi.<sup>10</sup>

**Kontrolowanie czynników ryzyka** jest tym, co odróżnia profilaktykę od promocji zdrowia, a także tym, co wyróżnia działania profilaktyczne spośród szerokiego spektrum oddziaływań nastawionych na socjalizację i wychowanie młodego pokolenia. Konstruowanie programów profilaktycznych powinno więc być oparte na wiedzy o czynnikach ryzyka i mechanizmach ich osłabiania lub kompensowania. *Przykładami działań zmierzających do eliminowania lub redukcji czynników ryzyka jest opóźnianie wieku inicjacji alkoholowej, ograniczanie*

*dostępności do substancji psychoaktywnych, korygowanie nieprawidłowych przekonań normatywnych dotyczących używania substancji przez otoczenie społeczne, osłabianie pozytywnych oczekiwań wobec skutków działania substancji psychoaktywnych.*

*Jeśli działania profilaktyczne koncentrują się na wzmacnianiu czynników chroniących, np. na rozwijaniu konstruktywnych zainteresowań, kształtowaniu umiejętności psychospołecznych, wspieraniu rodziców i rodziny, wzmacnianiu pozytywnego klimatu szkoły, to ich „profilaktycznym” celem jest kompensowanie lub redukcja wpływu istotnych czynników ryzyka.*

### **Standardy profilaktyki**

Przez „standardy profilaktyki” rozumiemy najbardziej pożądane cechy profilaktyki. Specjaliści opisują dwa uzupełniające się rodzaje pożądanych cech profilaktyki:

- pierwsze charakteryzują strategie lub programy profilaktyczne, które przynoszą pożądane rezultaty, np. wizyty domowe u kobiet z grup ryzyka w okresie ciąży;
- drugie wskazują na „składniki”, które należy uwzględnić, żeby skonstruować i wdrożyć skuteczny program profilaktyczny, np. zastosowanie do edukacji metod interaktywnych nauki umiejętności społecznych.<sup>10</sup>

**Profilaktyka uniwersalna** – są to działania profilaktyczne adresowane do całych grup (populacji), bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych lub uzależnień behawioralnych. Ich celem jest zmniejszenie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi problemów w danej populacji i wzmacnianie czynników wspierających prawidłowy rozwój. Działania z obszaru profilaktyki uniwersalnej są realizowane na przykład w populacji dzieci i młodzieży, młodych dorosłych, w populacji rodziców posiadających dzieci w wieku szkolnym itd. Przykładem są programy opóźniania inicjacji alkoholowej lub nikotynowej, adresowane do całej populacji dzieci wchodzących w okres pierwszych eksperymentów z substancjami psychoaktywnymi.

**Profilaktyka selektywna** – ukierunkowana na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka. Są to działania profilaktyczne adresowane do jednostek lub grup, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są narażone na większe od przeciętnego ryzyko wystąpienia problemów wynikających ze stosowania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych lub innych zaburzeń zdrowia psychicznego.

<sup>10</sup> <https://programyrekomendowane.pl/strony/wstep,265> Autor opracowania: dr hab. Krzysztof Ostaszewski, Pracownia Profilaktyki Młodzieżowej "Pro-M" w Zakładzie Zdrowia Publicznego Instytutu Psychiatrii i Neurologii.

Działania z tego poziomu profilaktyki są podejmowane ze względu na sam fakt przynależności do takiej grupy, czyli np. bycie dzieckiem osoby uzależnionej od alkoholu, a nie ze względu na występowanie zaburzeń lub problemów psychicznych u takich dzieci. Profilaktyka selektywna jest więc przede wszystkim działaniem uprzedzającym, a nie naprawczym. Przykładem profilaktyki selektywnej są działania edukacyjne, opiekuńcze i rozwojowe podejmowane wobec dzieci pochodzących z rodzin z problemem alkoholowym.

**Profilaktyka wskazująca** – ukierunkowana na jednostki (lub grupy) wysokiego ryzyka, demonstrujące wczesne symptomy problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych bądź problemów wynikających z uzależnień behawioralnych, ale jeszcze niespełniających kryteriów diagnostycznych uzależnienia, a także wskazujące na symptomy innych zaburzeń zachowania lub problemów psychicznych. Przykładem profilaktyki wskazującej są interwencje podejmowane wobec uczniów upijających się lub eksperymentujących z narkotykami, niektóre działania mające na celu redukcję szkód zdrowotnych lub społecznych u osób nadużywających substancji psychoaktywnych (np. działania edukacyjne i prawne zmierzające do ograniczenia liczby wypadków drogowych popełnianych przez kierowców pod wpływem tych substancji).<sup>11</sup>

### III DIAGNOZA W GMINIE SORKWITY

#### 1. CHARAKTERYSTYKA GMINY<sup>12</sup>

Gmina Sorkwity położona jest w środkowej części województwa warmińsko-mazurskiego na obszarze Pojezierza Mrągowskiego. Siedzibą gminy jest miejscowość Sorkwity. Powierzchnia gminy wynosi 184,65 km<sup>2</sup>, co stanowi 0,8 % powierzchni województwa warmińsko-mazurskiego i 17,3 % powiatu mrągowskiego. Na terenie Gminy Sorkwity znajduje się 43 miejscowości wiejskich, podzielonych na 20 sołectw. Gminę Sorkwity według danych z ewidencji ludności na dzień 31.12.2020 r. zamieszkiwało 4 549 osób (gęstość zaludnienia wynosi ok. 25 osób na km<sup>2</sup>).<sup>12</sup>

Na terenie gminy Sorkwity funkcjonują następujące placówki oświatowe:

- placówki publiczne:
  - Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Sorkwicach,
  - Szkoła Podstawowa im. Ireny Sendlerowej w Warpunach z siedzibą w Zyndakach;
- placówki niepubliczne:

<sup>11</sup> Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2021 roku – PARPA, Warszawa 2020

<sup>12</sup> <https://gminasorkwity.pl/> - stan na 17.11.2021 r. i „Raport o stanie Gminy Sorkwity za 2020 rok”

- Stowarzyszenie „EDUKATOR” w Łomży Szkoła Podstawowa w Choszczewie (przy szkole funkcjonuje oddział przedszkolny),
- Stowarzyszenie „EDUKATOR” w Łomży Szkoła Podstawowa w Kozłowie z siedzibą w Rybnie (przy szkole funkcjonuje oddział przedszkolny),
- Niepubliczne Przedszkole „KRASNALE” w Warpunach,
- Niepubliczne Przedszkole „SŁONECZKO” w Sorkwicach.

Na infrastrukturę ochrony zdrowia i pomocy społecznej w gminie składają się zakłady opieki zdrowotnej, prowadzone praktyki lekarskie, instytucje i placówki świadczące pomoc rodzinie. W gminie Sorkwity w 2021 r. działały dwa zakłady opieki zdrowotnej (w Sorkwicach i Warpunach). W 2021 r. na terenie gminy działały także instytucje i placówki świadczące pomoc rodzinie, tj.:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sorkwicach
- Punkt konsultacyjny dla ofiar przemocy w rodzinie w Sorkwicach (zespół interdyscyplinarny),
- Punkt konsultacyjny porad prawnych dla rodzin dotkniętych problemem alkoholowym i przemocy w rodzinie,
- Stacja Diakonijna przy Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w Sorkwicach.

## **2. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA LOKALNEGO**

Według danych GUS: 64,1 % mieszkańców gminy Sorkwity jest w wieku produkcyjnym, 19,0% w wieku przedprodukcyjnym, a 16,9 % mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym. W gminie Sorkwity na 1000 mieszkańców pracuje 70 osób. 57,9% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 42,1% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w gminie Sorkwity wynosiło w 2020 roku 12,6 % (13,7% wśród kobiet i 11,7% wśród mężczyzn). W 2019 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Sorkwity wynosiło 3 904,20 PLN, co odpowiada 75.30% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Sorkwity 313 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 82 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -231. 25,0% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Sorkwity pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 31,8% w przemyśle i budownictwie, a 18,8% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,8% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).<sup>13</sup>

W 2020 r. w gminie ze środowiskowej pomocy społecznej skorzystało 264 gospodarstw

<sup>13</sup> [https://www.polskawliczbach.pl/gmina\\_Sorkwity](https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Sorkwity) stan na 17.11.2021 r.

domowych, w których skład wchodziło 675 osób, tj. 14,83% mieszkańców gminy. W porównaniu z rokiem 2019 r. nastąpił spadek o 19 gospodarstw domowych (tabela nr 2).<sup>12, 1</sup>

**Tabela nr 2. Liczba rodzin i osób objętych systemem pomocy społecznej w 2019 r. i 2020 r.**

	2019 r.	2020 r.	Różnica
<b>Liczba rodzin</b>	283	264	19
<b>Liczba osób</b>	787	675	112

### **Definicja przemocy w rodzinie<sup>14</sup>**

Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (w rozumieniu art. 115 § 11 Kodeksu karnego), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

### **Formy przemocy:<sup>14</sup>**

- **Przemoc fizyczna** – polega na różnej gamie form zachowania o różnym stopniu nasilenia np. wymierzaniu policzków, biciu, kopaniu itp.;
- **Przemoc seksualna** – zmuszanie do określonych zachowań i kontaktów seksualnych (gwałt, zmuszanie do oglądania filmów, zdjęć pornograficznych itd.);
- **Przemoc psychiczna** – słowne lub niewerbalne groźby użycia przemocy wobec osoby lub tego, co do niej należy, ten rodzaj przemocy przejawia się m. in. w zastraszaniu, poniżaniu, ubliżaniu, szantażowaniu itp.;
- **Przemoc ekonomiczna/materialna** – odmawianie lub ograniczanie dostępu do wspólnych środków finansowych lub odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwiania bądź ograniczanie podjęcia pracy zarobkowej ale również niszczenie przedmiotów itp.

Zgodnie z obowiązującymi regulacjami "**Niebieska Karta**" to – ogół czynności podejmowanych i prowadzonych przez zespół osób będących przedstawicielami jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (OPS), gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem istnienia przemocy w rodzinie. Osobą wszczynającą procedurę może być: policjant, pracownik

<sup>14</sup> <https://pomocofiarom.ms.gov.pl/pl/przeciwdzialanie-przemocy-w-rodzinie-w-polsce/przemoc-w-rodzinie---definicja-rodzaje-formy/> - stan na 17.11.2021 r.

socjalny, lekarz, pielęgniarka, ratownik medyczny, nauczyciel, psycholog szkolny, dyrektor szkoły - wtedy prowadząc czynności służbowe czy zawodowe uzna, że stosowana była przemoc.<sup>15</sup>

**Tabela nr 3. Liczba „Niebieskich Kart” założonych w Gminie Sorkwity w latach 2016-2021 (źródło własne – dane z GOPS Sorkwity)**

	LICZBA RODZIN, U KTÓRYCH REALIZOWANA JEST “NIEBIESKA KARTA” Z POWODU STOSOWANIA PRZEMOCY DOMOWEJ					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	stan na 31.12. 2015 r.	stan na 31.12.2016 r.	stan na 3.12.2018 r.	stan na 7.11.2019 r.	stan na 30.11.2020 r.	stan na 30.11.2021 r.
LICZBA ZAŁOŻONYCH „NK”	8	12	9	6	8	12
LICZBA ZAŁOŻONYCH „NK” W ZWIĄZKU Z NADUŻYWANIEM ALKOHOLU	5	4	4	3	7	5
LICZBA ZAŁOŻONYCH „NK” PRZEZ POLICJE	6	4	6	5	6	7

W Gminie Sorkwity działa **Interdyscyplinarny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie**. W tabeli nr 3 przedstawiono dane dotyczące liczby założonych „Niebieskich Kart” w Gminie Sorkwity w latach 2016-2021. Z danych uzyskanych w GOPS Sorkwity wynika, iż ogólna liczba założonych „Niebieskich Kart” od 2011 r. wynosi 101, natomiast w 2021 r. założono ich aż 12. Prawie na stałym poziomie utrzymuje się ilość „Niebieskich Kart” złożonych przez Komendę Powiatową Policji w Mrągowie (z tendencją wzrostową od 2017 r.). Bardzo często osoby stosujące przemoc mają problem z nadużywaniem alkoholu. Dane wskazują na to, iż spośród wszystkich założonych „Niebieskich Kart” - 101, 42 zostało założonych w związku z nadużywaniem alkoholu, czyli ok. 42%. Analizując „Niebieskie Karty” można zauważyć, że najczęściej sprawcami przemocy w rodzinie są mężczyźni (mąż, partner), natomiast ofiarami kobiety.

Liczba rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sorkwicach (tabela nr 4) na przestrzeni lat 2016 – 2021 znacznie zmalała, z 376 rodzin do 229 rodzin. Natomiast środki finansowe wydatkowane na pomoc rodzinom z problemem alkoholowym w tych latach kształtują się różnie i jest to tendencja wzrostowa. W 2016 r. wydatkowano 817,13 zł, a obecnie w 2021 r. ponad 11 600,00 zł.

<sup>15</sup> <https://www.prawo.pl/prawnicy-sady/niebieska-karta-co-to-jest-konsekwencje-dla-sprawcy,502787.html> – stan na 17.11.2021 r.

**Tabela nr 4. Informacja na temat rodzin objętych pomocą społeczną z powodu uzależnienia od alkoholu w latach 2016 – 2021 (źródło własne – dane z GOPS Sorkwity)**

	2016 stan na 31.12.2015 r.	2017 stan na 31.12.2016 r.	2018 stan na 31.12.2017 r.	2019 stan na 7.11.2019 r.	2020 stan na 30.11.2020 r.	2021 stan na 30.11.2021 r.
Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS ogółem	376	312	291	270	258	229
Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS w związku z alkoholizmem	2	1	3	1	1	2
Środki finansowe wydatkowane na pomoc rodzinom z problemem alkoholowym	817,13 zł	3.020,00 zł	5.328,65 zł	6.450,00 zł	7.095,00 zł	11.610,00 zł

Warto wspomnieć, że nie rekomenduje się finansowego wsparcia osób nadużywających alkoholu ze środków samorządu lokalnego przeznaczonych na realizację niniejszego programu.

### **3. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI PROFILAKTYCZNEJ I TERAPEUTYCZNEJ**

#### **Placówki dostępne dla osób z gminy Sorkwity z problemem alkoholowym:**

- Poradnia Zdrowia Psychicznego w Mrągowie, ul. Królewiecka 58:
  - terapia indywidualna i grupowa;
- Dyżury prawnika w Urzędzie Gminy w Sorkwicach, ul. Olsztyńska 16A;
- Dyżury Specjalisty Psychoterapii Uzależnień w siedzibie GOPS Sorkwity, ul. Olsztyńska 16A – psychoedukacja dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, konsultacje w zakresie współuzależnienia i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

#### **Oddziały stacjonarne leczenia odwykowego przy szpitalach:**

- Ośrodek Terapii Uzależnień w Olsztynie,
- Ośrodek Terapii Uzależnień w Giżycku,
- Szpital Psychiatryczny w Węgorzewie,
- Ośrodek Terapii Uzależnień w Starych Juchach.

#### **Grupa samopomocowa:**

- Grupa „Przebudzenie” AA w Sorkwicach.

## **IV ADRESACI PROGRAMU**

Działania podejmowane przez gminne instytucje w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień są adresowane do wszystkich mieszkańców naszej gminy, nie tylko do tych którzy piją alkohol i nadużywają środków odurzających.

Uznano, że realizacja różnych działań połączonych, zintegrowanych, skierowanych na cały system rodziny będzie najefektywniejszą formą pomocy, dlatego opracowany został jeden program dla osób uzależnionych od alkoholu i przeciwdziałania narkomanii.

Adresatami Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii są mieszkańcy Gminy Sorkwity, tj. dzieci, młodzież, dorośli - w tym seniorzy. Gminny Program zwraca szczególną uwagę na rodziny, w których występuje przemoc. Działania z zakresu **profilaktyki uniwersalnej** adresowane są głównie do grup społecznych, w szczególności do dzieci i młodzieży, bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych ze stosowaniem substancji psychoaktywnych. Działania uprzedzające z zakresu **profilaktyki selektywnej** skierowane są do jednostek bądź grup zwiększonego ryzyka, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową czy uwarunkowania biologiczne, narażone są na większe niebezpieczeństwo wystąpienia problemów związanych z uzależnieniami oraz przemocą. Działania powstrzymujące z zakresu **profilaktyki wskazującej** skierowane są do jednostek lub grup wykazujących wczesne symptomy związane z uzależnieniem. Program adresowany jest także do osób pijących alkohol i używających narkotyków w sposób ryzykowny i szkodliwy; uzależnionych, którzy wymagają leczenia (działania terapeutyczno – rehabilitacyjne); utrzymujących abstynencję i współuzależnionych – rodzin i bliskich (działania wspierające).

## V CEL GŁÓWNY I UZASADNIENIE

Głównym celem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii jest zapobieganie uzależnieniom od substancji psychoaktywnych poprzez podniesienie poziomu świadomości oraz wiedzy mieszkańców Gminy Sorkwity (w szczególności dzieci i młodzieży) na temat szkodliwości ich stosowania, oraz ograniczenie szkód zdrowotnych, społecznych i zaburzeń życia rodzinnego, które są następstwem spożywania alkoholu i zażywania narkotyków. Powyższe wiąże się z prowadzeniem działań profilaktycznych i rehabilitacyjnych, a przede wszystkim poprzez:

- wspieranie dostępu do działań terapeutycznych i rehabilitacyjnych dla osób zagrożonych, uzależnionych od alkoholu oraz członków ich rodzin;
- udzielenie profesjonalnej pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom;
- prowadzenie edukacji w zakresie przeciwdziałania przemocy oraz udzielanie pomocy jej ofiarom.

Realizacja powyższego celu przełoży się na zwiększenie jakości życia mieszkańców Gminy



Sorkwity oraz zrównoważony rozwój w sferze społecznej. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez podjęcie działań w obszarze profilaktyki realizowanej na trzech poziomach (uniwersalna, selektywna, wskazująca), służącej ochronie zdrowia i zmierzającej do zapobiegania problemom związanym z używaniem substancji psychoaktywnych. Z przeprowadzonych dotychczas obserwacji jednoznacznie wynika, że problem nadmiernego spożywania alkoholu wciąż jest niepokojącym zjawiskiem społecznym, który w mniejszym lub większym stopniu dotyka wszystkie grupy społeczne, niezależnie od pochodzenia, statusu, czy sytuacji ekonomicznej. Dlatego oddziaływania profilaktyczne powinny być realizowane we wszystkich sferach życia społecznego – szkolnej, rodzinnej, rówieśniczej, publicznej.

## **VI ZADANIA WŁASNE GMINY I ICH REALIZACJA**

### **ZADANIE 1**

#### **ZWIĘKSZANIE DOSTĘPNOŚCI POMOCY TERAPEUTYCZNEJ I REHABILITACYJNEJ DLA OSÓB UZALEŻNIONYCH OD ALKOHOLU I NARKOTYKÓW**

1. Wspieranie placówek leczenia uzależnienia od alkoholu: m. in. w formie dofinansowania:
  - realizacji zadań w zakresie programów zdrowotnych i promocji zdrowia np. programów redukcji szkód dla osób uzależnionych, pomocy psychologicznej i psychoterapii dla osób doświadczających przemocy i osób stosujących przemoc domową.
2. Poradnictwo i wsparcie dla osób uzależnionych i ich rodzin, a w szczególności:
  - motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia profesjonalnej terapii w placówkach leczenia odwykowego;
  - motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie do zmiany szkodliwego wzoru picia, rozpoznawanie zjawiska przemocy domowej, udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy;
  - udzielanie wsparcia edukacyjnego, emocjonalnego, prawnego dla osób uzależnionych.
3. Opłacanie kosztów powołania biegłych (psycholog i psychiatra) orzekających w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, ponoszenie kosztów postępowania sądowego o zobowiązanie do leczenia w placówkach odwykowych.
4. Podnoszenie kwalifikacji osób mających w swojej pracy kontakt z osobami uzależnionymi i ich rodzinami oraz ofiarami i sprawcami przemocy (np. pracownicy socjalni, prawnik, członkowie GKRPA).

## ZADANIE 2

### UDZIELANIE RODZINOM, W KTÓRYCH WYSTĘPUJĄ PROBLEMY UZALEŻNIEŃ OD ŚRODKÓW PSYCHOAKTYWNYCH POMOCY PSYCHOSPOŁECZNEJ I PRAWNEJ, A W SZCZEGÓLNOŚCI OCHRONY PRZED PRZEMOCĄ W RODZINIE

1. Kontynuacja prowadzenia dla mieszkańców naszej gminy nieodpłatnych porad prawnych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, oraz poradnictwa, konsultacji terapeutycznych indywidualnych, psychoedukacji dla osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, współuzależnionych, doświadczających przemocy w rodzinie i stosujących przemoc w rodzinie.
2. Współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym działającym przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sorkwicach oraz policją i kuratorską służbą sądową w celu kierowania osób stosujących przemoc w rodzinie do programów korekcyjno – edukacyjnych:
  - dofinansowanie programów korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie.
3. Upowszechnianie informacji dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości jej przeciwdziałania, w szczególności z problemem alkoholowym poprzez prowadzenie edukacji społecznej w formie:
  - lokalnych kampanii informacyjnych, akcji edukacyjnych na temat zjawiska przemocy w rodzinie, prowadzenie specjalistycznego poradnictwa dla osób i rodzin uwikłanych w przemoc w rodzinie i sytuacje kryzysowe.

## ZADANIE 3

### PROWADZENIE PROFILAKTYCZNEJ DZIAŁALNOŚCI INFORMACYJNEJ I EDUKACYJNEJ W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII, W SZCZEGÓLNOŚCI DLA DZIECI I MŁODZIEŻY

1. Organizowanie i finansowanie profesjonalnych i autorskich programów profilaktycznych oraz rekomendowanych przez PARPA jak np. **”Spójrz inaczej”** szkolny program profilaktyki uniwersalnej ukierunkowany na wczesne zapobieganie zachowaniom ryzykownym oraz przeciwdziałanie nieprawidłowej adaptacji społecznej dzieci w wieku wczesnoszkolnym, **”Apteczka pierwszej pomocy emocjonalnej”** - rozwijanie u uczniów w wieku 8-12 lat umiejętności radzenia sobie ze stresem i trudnościami, a także kształtowanie postaw optymizmu, empatii, wytrwałości i wiary w siebie, **„Program Unplugged”** - celem głównym programu jest ograniczenie używania substancji psychoaktywnych (alkohol, tytoń, narkotyki) przez młodzież w wieku 12-14 lat, czy program wychowawczo – profilaktyczny **„Epsilon”**.
2. Wspieranie szkół w zakresie realizacji zadań profilaktycznych, edukacyjnych, konkursów,

warsztatów dotyczących tematyki uzależnień, środków psychoaktywnych oraz przemocy.

3. Organizowanie spotkań edukacyjnych i informacyjnych dla rodziców, edukacja publiczna.
4. Udział w szkoleniach, kursach, konferencjach oraz innych formach spotkań związanych z podnoszeniem kwalifikacji osób pracujących na rzecz lokalnego środowiska w zakresie pracy z osobami uzależnionymi i ich rodzinami.
5. Wspieranie przedsięwzięć profilaktycznych promujących zdrowy styl życia, trzeźwy, wolny od używek i bezpieczny sposób spędzania wolnego czasu, skierowanych do dzieci, młodzieży i całych rodzin, polegających na organizowaniu imprez i zajęć o charakterze kulturalnym, turystyczno - krajoznawczym i sportowym.
6. Zakup czasopism, książek, ulotek, oraz finansowanie nagród w konkursach organizowanych w szkołach lub innych jednostkach organizacyjnych naszej gminy o tematyce uzależnień od alkoholu i narkotyków.
7. Udział w ogólnopolskiej **kampanii profilaktycznej „Postaw na rodzinę”**. Kampania ta uczy dobrej komunikacji między rodzicami a dziećmi, budowania zaufania w rodzinie, dawania sobie nawzajem poczucia bezpieczeństwa, okazywania zainteresowania i troski.
8. Współpraca z Komendą Powiatową Policji w Mrągowie w zakresie przedsięwzięć profilaktycznych i edukacyjnych prowadzonych na rzecz dzieci, młodzieży i dorosłych z terenu naszej gminy np. prowadzenie działań na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości na drogach i w miejscach publicznych, udział w projektach edukacyjnych skierowanych do uczestników ruchu drogowego (zakup materiałów edukacyjnych).
9. Współpraca ze szkołami w zakresie przeprowadzenia badań wśród uczniów klas VII i VIII szkoły podstawowej w celu zdiagnozowania problemu alkoholowego, narkotykowego i przemocy w rodzinie wśród młodzieży.

#### **ZADANIE 4**

##### **WSPOMAGANIE DZIAŁALNOŚCI INSTYTUCJI, STOWARZYSZEŃ I OSÓB FIZYCZNYCH, SŁUŻĄCYCH ROZWIĄZYWANIU PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ, W TYM PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH**

Wspólnota AA czyli wspólnota Anonimowych Alkoholików, to ogólnoswiatowy ruch wsparcia w trwaniu w trzeźwości. Jedynym warunkiem uczestnictwa w tzw. mityngach jest chęć zaprzestania picia. Spotkania charakteryzuje całkowita anonimowość. Członkowie AA regularnie spotykają się na swoich zebraniach – mityngach. Wiele z nich ma charakter otwarty: spotykają się osoby uzależnione, ich rodziny i bliscy. Inne grupy preferują tzw. „zamknięte spotkania AA”, na których omawia się problemy, których istota i sens mogą być niezrozumiałe dla osób spoza kręgu uzależnionych. Wspólnota jest całkowicie nieformalną, dobrowolną i nieprofesjonalną wspólnotą

trzeźwością. Fundamentem programu AA zdrowienia z alkoholizmu jest 12 Kroków Anonimowych Alkoholików. Obecnie wspólnota liczy ponad 2 miliony mężczyzn i kobiet i działa w ponad 140 krajach świata. Łącznie funkcjonuje ponad 100 000 grup AA. W Polsce istnieje 2300 grup.

1. W Gminie Sorkwity od kilku lat istnieje **grupa AA „Przebudzenie”**. Nasz samorząd nadal będzie wspierał w/w grupę poprzez nieodpłatne udostępnianie lokalu na spotkania grupy czy dofinansowanie programów o charakterze rehabilitacyjnym.
2. Wspieranie podmiotów promujących abstynencję, realizujących programy promujące zdrowy i trzeźwy styl życia w szczególności ukierunkowane na zapobieganie i zmniejszenie szkód związanych z substancjami psychoaktywnymi i rozwiązywaniu problemów uzależnień.

#### **ZADANIE 5**

##### **PODEJMOWANIE INTERWENCJI W ZWIĄZKU Z NARUSZENIEM PRZEPISÓW OKREŚLONYCH W ART. 13<sup>1</sup> I ART. 15 USTAWY ORAZ WYSTĘPOWANIE PRZED SĄDEM W CHARAKTERZE OSKARŻYCIELA PUBLICZNEGO**

1. Kontrole punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych, sprawdzające przestrzeganie przepisów ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
2. Podejmowanie interwencji w przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów ustawy, dotyczących zasad reklamy i promocji napojów alkoholowych, prowadzonej na terenie gminy oraz zakazu sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom, których zachowanie wskazuje, że znajdują się w stanie nietrzeźwości, osobom do lat 18, na kredyt lub pod zastaw.
3. Występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego, w przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów, określonych art. 13<sup>1</sup> i 15 w/w ustawy.

#### **ZADANIE 6**

##### **WSPIERANIE ZATRUDNIENIA SOCJALNEGO POPRZEZ ORGANIZOWANIE I FINANSOWANIE CENTRÓW INTEGRACJI SPOŁECZNEJ**

1. W Gminie Sorkwity podobnie jak w latach ubiegłych zadanie to będzie realizowane poprzez organizację **prac społecznie – użytecznych**. Prace te dają zatrudnienie głównie osobom podlegającym procesowi wykluczenia społecznego ze względu na ich ograniczenia wynikające z bezrobocia lub nadużywania alkoholu.

## VII ZASADY WYNAGRADZANIA GMINNEJ KOMISJI

### ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

1. Członkom GKRPA przysługuje wynagrodzenie za udział w posiedzeniach Komisji lub Zespołu problemowego wyłonionego ze składu Komisji powołanego do zbadania określonych spraw.
2. Wynagrodzenie za udział w posiedzeniu Komisji wynosi 15% minimalnego wynagrodzenia za pracę, określonego odrębnymi przepisami. Natomiast za pracę Zespołu problemowego wyłonionego ze składu Komisji wynosi 5% minimalnego wynagrodzenia za pracę, określonego odrębnymi przepisami.
3. Podstawą do naliczenia wynagrodzenia jest lista obecności, protokół Zespołu potwierdzający wykonanie przez Zespół zleconego zadania.
4. Wynagrodzenie za udział w posiedzeniu wypłacone jest na podstawie listy obecności.

## VIII ZASADY FINANSOWANIA PROGRAMU

1. Realizacja zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022 będzie finansowana ze środków Gminy Sorkwity pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (*zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*) oraz środków własnych.

Zgodnie z zapisem powyższego artykułu środki te nie mogą być przeznaczone na inne cele.

**2. Realizację programu powierza się Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Sorkwicach.**

3. W realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii uczestniczy również Koordynator Gminnego Programu i Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Sorkwity oraz Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, stosownie do jej właściwości określonej w *ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* oraz inne jednostki, które w swoich obszarach działania zajmują się między innymi profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniem przemocy (np. szkoły).

## P r e l i m i n a r z

wydatków związanych z realizacją zadań wynikających z **Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Sorkwity na rok 2022 (przeciwdziałanie narkomanii).**

Lp	ZADANIA	FORMA REALIZACJI	ŁĄCZNY KOSZT w zł
1.	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem.	<p style="text-align: center;"><b>Finansowanie/dofinansowanie:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>✓ nowoczesnych programów edukacyjnych, profilaktycznych.</li> </ul>	200,00
2.	Udzielanie rodzinom w których występują problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej.	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Wspieranie inicjatyw w zakresie <b>pomocy prawnej</b> skierowanej do rodzin z problemem uzależnienia od narkotyków, dopalaczy.</li> <li>✓ Prowadzenie <b>działalności informacyjnej</b> na temat instytucji udzielających pomoc rodzinom zmagającym się z problemem uzależnienia od narkotyków.</li> </ul>	200,00
3.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.	<p style="text-align: center;"><b>Finansowanie/dofinansowanie:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>✓ <b>warsztatów profilaktycznych, edukacyjnych nt. narkotyków, dopalaczy</b> organizowanych w szkołach oraz innych instytucjach na terenie Gminy;</li> <li>✓ <b>konkursów</b> organizowanych w szkołach i innych placówkach (np. w świetlicach) na terenie Gminy o tematyce profilaktyki uzależnień i zdrowego stylu życia;</li> <li>✓ <b>szkoleń</b> przeznaczonych dla realizatorów programów profilaktycznych, osób zaangażowanych w działalność profilaktyczną oraz rodziców i pedagogów zwiększających ich wiedzę i kompetencje nt narkotyków, dopalaczy;</li> <li>✓ <b>wydarzeń edukacyjnych, profilaktycznych:</b> w formie spotkań dla dzieci, młodzieży i całych rodzin propagujących zdrowy styl życia bez używek oraz działań sportowych promujących zdrowy styl życia i łączących psychoprofilaktykę z aktywnością fizyczną.</li> </ul>	4.400,00
4.	Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów narkomanii.	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Wspieranie <b>lokalnych inicjatyw i imprez</b>, które mają na celu <b>profilaktykę narkomanii</b>.</li> </ul>	200,00
<b>OGÓŁEM</b>			<b>5.000,00</b>

# P r e l i m i n a r z

wydatków związanych z realizacją zadań wynikających z **Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Sorkwity na rok 2022 (przeciwdziałanie alkoholizmowi).**

Lp	ZADANIA	FORMA REALIZACJI	ŁĄCZNY KOSZT w zł
1.	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.	<p><b>Wspieranie placówek leczenia uzależnienia od alkoholu:</b> m. in w formie finansowania/dofinansowania:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>✓ programów terapeutycznych dla osób uzależnionych, pomocy psychologicznej i psychoterapii dla osób doświadczających przemocy i osób stosujących przemoc domową;</li> </ul>	<b>1.000,00</b>
2.	Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.	<p>Prowadzenie dla mieszkańców Gminy nieodpłatnych <b>porad prawnych, oraz psychoterapii uzależnień.</b> prowadzenie zajęć dla osób uzależnionych od alkoholu, od substancji psychoaktywnych, jak również w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i pomoc dla osób współuzależnionych.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>✓ wynagrodzenie w formie umowy zlecenia dla osoby prowadzącej sprawę z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, koordynator GPPiRPA oraz PN, za prowadzenie usług prawnych oraz z tytułu psychoterapii uzależnień.</li> </ul> <p><b>Koszty związane z działalnością GKRPA w Sorkwicach w szczególności:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>✓ posiedzenia Komisji i zespołu opiniującego.</li> <li>✓ opłacanie biegłych za wydawanie opinii w zakresie uzależnienia od alkoholu.</li> </ul> <p>Prowadzenie <b>edukacji społecznej</b> w formie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>✓ upowszechniania informacji dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości jej przeciwdziałania, w szczególności z problemem alkoholowym oraz informacji na temat udzielania pomocy w środowisku lokalnym;</li> <li>✓ przystąpienia do ogólnopolskiej kampanii „Postaw na rodzinę.”</li> <li>✓ doposażenie w sprzęt komputerowy i niezbędne meble biurowe pomieszczenia w którym pracuje koordynator gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.</li> </ul>	<b>45.000,00</b>
3.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.	<p style="text-align: center;"><b>Finansowanie/dofinansowanie:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>✓ <b>programów, warsztatów i spotkań edukacyjnych, profilaktycznych</b> o tematyce uzależnień od środków psychoaktywnych, przemocy i innych zagrożeń wykształcających umiejętności praktyczne radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych organizowanych w szkołach oraz innych instytucjach w naszej gminie.</li> <li>✓ <b>konkursów edukacyjnych, profilaktycznych</b> organizowanych w szkołach czy bibliotekach o tematyce profilaktyki uzależnień oraz przemocy.</li> <li>✓ <b>spotkań edukacyjnych, profilaktycznych</b> w tym wydarzeń o charakterze kulturalnym, i sportowym, dla dzieci, młodzieży i całych rodzin promujących trzeźwy bezpieczny sposób spędzania czasu wolnego bez używek, <b>działań profilaktycznych</b> organizowanych przy współpracy z Komendą Powiatową Policji w Mrągowie.</li> </ul>	<b>22.000,00</b>
4.	Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ <b>Wspieranie w formie edukacyjnej i finansowej inicjatyw</b> podejmowanych przez stowarzyszenia, organizacje i osoby fizyczne, których działania opierają się na profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz propagowaniu zdrowego stylu życia.</li> </ul>	<b>5000,00</b>
<b>OGÓŁEM</b>			<b>73.000,00</b>